

Sygn. akt **III C 500/20**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lipca 2021 roku

Sąd Okręgowy Warszawa- Praga w Warszawie III Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Konrad Gradek

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Joanna Roszczyk

po rozpoznaniu w dniu 07 lipca 2021 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa: M. P., R. P.

przeciwko: Bankowi (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zapłatę

I. ustala, że umowa o kredyt hipoteczny z dnia 23 października 2006 roku, nr KH/ (...) zawarta pomiędzy powodami M. P. i R. P. a pozwanym Bankiem (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W. jest nieważna;

II. zasądza od pozwanego Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. solidarnie na rzecz powodów M. P. i R. P. kwotę 160.455,50 złotych (sto sześćdziesiąt tysięcy czterysta pięćdziesiąt pięć złotych pięćdziesiąt groszy) z odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia doręczenia pozwu tj. od dnia 15 maja 2020r. do dnia zapłaty;

III. zasądza od pozwanego Banku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. solidarnie na rzecz powodów M. P. i R. P. kwotę 1000 (jednego tysiąca) złotych tytułem zwrotu opłaty od pozwu oraz kwotę (...) (pięć tysięcy czterysta siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt III C 500/20

UZASADNIENIE

Pozwem datowanym na dzień 17 kwietnia 2020 r. powodowie M. P. i R. P. wnieśli o ustalenie nieważności umowy o kredyt hipoteczny nr KH/ (...) z dnia 23 października 2006 r. łączącej powodów z pozwaną Bank (...) spółką akcyjną z siedzibą w W. oraz zasądzenie na rzecz powodów od pozwanej kwoty 160.455,50 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty.

Powodowie w pkt. 3 i 4 pozwu wnieśli roszczenie ewentualne – vide k. 4-5.

Ponad powyższe złożyli wniosek o zasądzenie od pozwanej na ich rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając dochodzone roszczenie powodowie wskazali, że nieważność umowy kredytowej wynika z zawartych w niej niedozwolonych klauzul umownych, którymi były postanowienia waloryzacyjne dotyczące indeksacji kredytu do (...).

Roszczenie o zasądzenie od pozwanej wskazanych kwot pieniężnych powodowie wywodzili z art. 405 k.c. w zw. z art. 410 § 2 k.c.

(pozew k. 3-30).

W odpowiedzi na pozew, złożonej w dniu 15 czerwca 2020 r., strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie solidarnie od powodów na rzecz pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Argumentując powyższe stanowisko pozwana spółka zaprzeczyła jakoby wskazywane przez powodów postanowienia umowy miały charakter niedozwolonych postanowień umownych. Pozwana wskazała, że kwestionowane przez powodów klauzule umowne zostały indywidualnie uzgodnione, a Bank dochował należytej staranności w tym, by jego klienci zostali należycie poinformowani o ryzyku zmian kursów walut.

(odpowiedź na pozew k. 106-131v).

Pismem procesowym złożonym na rozprawie w dniu 29 marca 2021 r. strona powodowa zmodyfikowała powództwo w zakresie roszczenia zasądzenia na ich rzecz kwoty pieniężnej wnosząc o zasądzenie od powódki solidarnie na rzecz powodów kwoty 175.574,78 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi w następujący sposób:

- od kwoty 159.802,73 zł od dnia doręczenia pozwu do dnia zapłaty,
- od kwoty 15.772,05 zł od dnia 29 marca 2021 r. do dnia zapłaty.³

Powództwo zostało rozszerzone z uwagi na dokonanie płatności przez powodów kolejnych rat na rzecz powódki.

(pismo procesowe k. 388-389, skrócony protokół k. 428).

Do czasu zakończenia postępowania stanowiska procesowe stron nie uległy zmianie.

(pismo k. 431-438, skrócony protokół k. 441-442v).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny.

W dniu 23 października 2006 r. powodowie M. P. i R. P. (dalej: (...)) zawarli z pozwaną Bank (...) S. A. z siedzibą w W. (dalej: Bank) umowę kredytu hipotecznego nr KH/ (...) (dalej: (...)).

Na mocy Umowy pozwana spółka udzieliła powodom kredytu w kwocie 240.832,61 zł. Kredyt przeznaczony był na budowę domu, refinansowanie kosztów poniesionych na cele mieszkaniowe oraz koszty wliczone kredytu. Przedmiotem kredytowania była nieruchomość położona w L., na której ustanowiono hipotekę na rzecz Banku. Umowa została zawarta na okres 360 miesięcy, w trakcie którego kredyt miał być spłacany w ratach miesięcznych.

Zgodnie z § 2 ust. 2 Umowy kredyt był indeksowany do (...), po przeliczeniu wypłaconej kwoty zgodnie z kursem kupna (...) według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu lub transzy. Po uruchomieniu kredytu lub pierwszej transzy kredytu wypłacanego w transzach Bank wysłał do Kredytobiorcy pismo, informujące o wysokości pierwszej raty kredytu, kwocie kredytu w (...) oraz jego równowartości w PLN zgodnie z kursem kupna (...) według Tabeli Kursów Walut Obcych obowiązującej w Banku (...) w dniu uruchomienia kredytu/transzy, przy czym zmiany kursów walut w trakcie okresu kredytowania mają wpływ na wysokość kwoty zaciągniętego kredytu oraz raty kapitałowo-odsetkowej.

W § 7 ust. 1 Umowy zawarto postanowienie, zgodnie z którym Kredytobiorca zobowiązuje się spłacić kwotę kredytu w (...) ustaloną zgodnie z § 2 w złotych polskich

z zastosowaniem kursu sprzedaży (...) obowiązującego w dniu płatności raty kredytu, zgodnie z (...) Banku (...) S. A.

Zgodnie z Umową, integralną jej część stanowił Regulamin - § 11 ust. 2 pkt. 1.

Postanowienia regulaminu zawarte w § 8 ust. 3, § 3 ust. 2, § 10 ust. 5 oraz § 11 ust. 4 stanowiły odesłanie do obowiązującej w Banku (...), na podstawie której miały być ustalana wysokość raty spłaty – vide k. 44v.

(bezsporne, dowód: kserokopia umowy k. 33-35v, regulamin k. 36-44v, 154-158, umowa k. 152-153, wniosek kredytowy k. 140-142).

Powodowie zawarli umowę jako konsumenci. Przy zawarciu umowy korzystali z usług doradcy kredytowego (...) sp. z o.o. Powyższy podmiot przeprowadził z powodami formalności związane z zawarciem umowy kredytu. Powodom zaproponowano kredyt w Banku (...) S. A.

Powodom nie zaproponowano kredytu w PLN z uwagi na ich niską zdolność kredytową. Powodowie zostali zapewnieni, że oferta kredytu indeksowanego do (...) stanowi dla nich korzystną okazję i należy jak najszybciej zadeklarować chęć skorzystania z oferty. Powodowie przy podpisywaniu Umowy otrzymali informacje, że nie ma możliwości zmiany i negocjacji postanowień Umowy. Powodom został przedstawiony standardowy wzorzec umowy. Zostali oni zapewnieni co do stabilności waluty (...). Powodom przedstawiona została Informacja dla Wnioskodawców ubiegających się o produkty hipoteczne indeksowane kursem waluty obcej, oparte na zmiennej stopie procentowej. W treści ww. dokumentu Bank ostrzegwał przed ryzykiem zmiany kursów walutowych oraz zmian stóp procentowych. Powodów poinformowano, że w ostatnich 34 latach wahania kursu (...) są znikome – ok. 10 %. Równocześnie powodowie otrzymali symulację wpływu zmiany stopy procentowej oraz kursu waluty na wysokość raty kredytu. Symulacja wysokości rat kapitałowo-odsetkowych opierała się na założeniu, że kurs (...) wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalnym i minimalnym kursem (...) z okresu ostatnich 12 miesięcy, tj. o 9,21 %. Powodowie nie zostali poinformowani o zasadach wyliczania kursu, na podstawie którego obliczana była wysokość rat pobieranych przez Bank, a także nie zostali pouczeni na czym polega system indeksacji (...) do (...). Postanowienia zawarte w dołączonym do Umowy Regulaminie były bagatelizowane ze strony Banku, powodom wskazano, iż najważniejsze kwestie są zawarte w Umowie.

(dowód: informacja k. 150-151, zeznania świadka A. Z. – płyta CD z e-protokołem k. 430, zeznania powoda M. P. – płyta CD z e-protokołem k. 443).

Do momentu złożenia pozwu, tytułem spłaty kredytu, powodowie uiścili łącznie na rzecz pozwanej kwotę 160.455,50 zł, stosując mechanizm indeksacji, zgodnie z zapisami wynikającymi z Umowy.

(dowód: zaświadczenia o wysokości odsetek od kredytu hipotecznego k. 45-95).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów oraz bezspornych twierdzeń stron, w oparciu o następującą ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Sąd dał wiarę dokumentom prywatnym na okoliczności określone dyspozycjami art. 245 k.p.c. Przedmiotowe dokumenty zostały uznane za wiarygodne, mając na względzie art. 229 k.p.c. i art. 230 k.p.c. Żadna ze stron nie kwestionowała ich prawdziwości i autentyczności.

Okoliczności wykazane wskazanymi powyżej dokumentami były bezsporne. Dowody te nie budziły wątpliwości Sądu, co do czasu i miejsca ich powstania. Podkreślić należy, że część dokumentów została złożona nie w oryginałach, lecz kserokopiach (niepotwierdzonych za zgodność z oryginałami), jednak brak jest podstaw by uznać, że nie stanowią one wiernego odzwierciedlenia ich treści wobec zgodnych twierdzeń stron.

Zeznania świadka A. Z., pracownicy Banku podpisującej Umowę

w imieniu Banku, były w znacznej mierze nieprzydatne do ustalenia stanu faktycznego w niniejszej sprawie. Świadek wskazała, iż nie pamięta okoliczności związanych z podpisaniem Umowy. Wyżej wymieniona wskazała na ogólny sposób postępowania przy zawieraniu umów kredytowych funkcjonujący ówczesnie w Banku. Świadek zeznała, że Umowa była przygotowywana przez Bank oraz że Kredytobiorcom przedstawiano symulację związaną

z możliwym wzrostem raty kredytu przy przyjęciu, że kurs (...) wzrośnie o wartość stanowiącą różnicę między maksymalnym i minimalnym kursem (...) z okresu ostatnich 12 miesięcy, tj. o 9,21 %.

Sąd uznał, że zaszła potrzeba przesłuchania powoda M. P., w trybie art. 299 k.p.c. w zw. z art. 302 § 1 k.p.c., na okoliczności sprecyzowane w pkt. VIII ppkt. 2 odpowiedzi na pozew – vide k. 129, które były kluczowe dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy.

Zeznania powoda zostały obdarzone przymiotem wiarygodności. Sposób składania zeznań, w tym przytaczanie okoliczności niekorzystnych dla powoda (takich jak brak głębszego rozważania treści i warunków zawieranej umowy) przemawiały za ich prawdziwością. Powyższy dowód pozwolił na ustalenie w jakich warunkach doszło do zawarcia umowy kredytowej między stronami.

Ograniczenie dowodu z przesłuchania stron, do przesłuchania strony powodowej było zasadne wobec występowania po stronie pozwanej instytucji finansowej. W ocenie Sądu przeprowadzenie dowodu z przesłuchania przedstawiciela strony pozwanej byłoby niecelowe

i nie wносиło nic do sprawy. Pozwana zajęła stanowisko w sprawie w składanych pismach procesowych, przedstawiając swoje twierdzenia w sposób wyczerpujący.

Na podstawie (...) § 1 pkt. 2 k.p.c., pominięto wnioski dowodowe pozwanej w zakresie przeprowadzenia w sprawie opinii biegłych z zakresu rachunkowości i bankowości na okoliczności wyszczególnione w pkt. VIII ppkt. 4 odpowiedzi na pozew – vide k. 129v-131 – oraz wskazane w pkt. 6 pisma procesowego datowanego na 28 kwietnia 2021 r. – vide k. 432. Przedmiotowa sprawa dotyczyła kwestii ważności bądź nieważności zwartej przez strony umowy kredytu oraz zasadności roszczenia z tytułu nienależnego świadczenia, stąd też bezzasadne było ustalanie m.in. powszechności stosowania metod związanych z indeksacją kredytu, stosowanych przez Bank zabezpieczeń ryzyka związanego z udzielanymi kredytami, czy też wyliczanie zobowiązania powodów w przypadku zaciągnięcia przez nich kredytu nieindeksowanego. Powyższe wskazywało na niezasadność przeprowadzenia przedmiotowego dowodu.

Sąd pominął, na podstawie art. 235² § 1 pkt. 2 k.p.c., wniosek dowodowy strony pozwanej o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków: M. D., J. C.

i K. M., na okoliczności wyszczególnione w pkt. VIII ppkt 3 b-d odpowiedzi na pozew – vide k. 129-129v. Świadkowie nie uczestniczyli w zawieraniu umowy kredytowej, której dotyczyło niniejsze postępowanie. Okoliczności, jakie miały zostać wywiezione za pośrednictwem powyższych dowodów, dotyczyły wewnętrznego funkcjonowania Banku i nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy.

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo podlegało uwzględnieniu.

Zgodnie z 69 ust. 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (dalej: „Pr. bank.”), przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel,

a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

Legitymacja czynna i bierna stron postępowania nie budziła wątpliwości i nie była kwestionowana. Okoliczność zawarcia umowy kredytu hipotecznego nr KH/ (...)

w dniu 23 października 2006 r. wynikała ze zgromadzonych w sprawie dowodów

z dokumentów, zeznań powoda, a także zgodnych twierdzeń stron. W świetle zgromadzonych dowodów nie budził wątpliwości fakt, że powodowie pozostają dłużnikami pozwanej spółki.

Zawarta umowa była kredytem złotówkowym, zawierającym zapisy dotyczące waloryzacji do (...). Jej uregulowania wskazywały, że był to tzw. kredyt indeksowany do tej waluty. Kredyt indeksowany polega na tym, że bank udziela kredytobiorcy kredytu w polskich złotych, przy czym jego wysokość jest indeksowana według kursu danej waluty w dniu wypłaty. Indeksacja występuje również w celu określenia rat kredytowych, które są przeliczane w dniu ich płatności, zgodnie z umową na polskie złote stosownie do kursu danej waluty, tj. po kursie sprzedaży kontrahentowi banku. Taki rodzaj umowy kredytowej ma na celu przeliczenie polskich złotych na walutę kredytu, a więc poniekąd też utrzymanie wartości świadczeń

w czasie (waloryzacja). Za powstanie tego mechanizmu przeliczeniowego odpowiedzialny jest właśnie spread walutowy - różnica pomiędzy kursem sprzedaży, a ceną kupna aktywów.

Strony rozliczały się w walucie polskiej. Powodowie dokonywali spłaty rat kredytu

w złotówkach, które następnie były przeliczane na (...) w wewnętrznych operacjach dokonywanych przez pozwaną Bank. Uwzględniając zapisy umowy nie mogło budzić wątpliwości, że przedmiotowy kredyt był tzw. złotówkowym, zaś odniesienie się w jego treści do waluty obcej stanowiło wyłącznie klauzulę waloryzacyjną.

Wobec zarzutów kierowanych przez stronę powodową w stosunku do zawartej umowy kredytowej, koniecznym było dokonanie oceny, czy łącząca strony umowa zawierała tzw. niedozwolone postanowienia umowne.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Stosownie do art. 385¹ § 2 k.c., jeżeli postanowienie umowy zgodne z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie.

Sąd poddał analizie przesłanki wyszczególnione w przywołanym przepisie w kontekście niniejszej sprawy.

Charakter i cel zawartej między stronami umowy kredytowej wskazuje jednoznacznie, że powodowie, zaciągając powyższe zobowiązanie, działali jako konsument w myśl art. 22¹ k.c. Natomiast pozwana spółka, jako instytucja finansowa zajmująca się m.in. udzielaniem pożyczek i kredytów bankowych, jest profesjonalnym uczestnikiem obrotu. Tym samym postanowienia waloryzacyjne były stosowane przez przedsiębiorcę wobec konsumentów.

Odnosząc się do postanowień określających główne świadczenia stron, wskazać należy, że najnowsze orzecznictwo Sądu Najwyższego uznaje, że postanowienia wyznaczające kursy waluty, które składają się na klauzulę waloryzacyjną zawartą w umowie kredytu stanowią postanowienia określające główne świadczenia stron w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, Lex nr 2642144, wyrok Sądu N. z dnia 9 maja 2019 r., I CSK 242/18, Lex nr 2690299). Postanowienia określające główne świadczenia stron nie podlegają kontroli pod kątem ich abuzywności, jedynie pod warunkiem, że zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Opiera się to na założeniu, zgodnie z którym postanowienia określające główne świadczenia stron odzwierciedlają rzeczywistą wolę konsumenta, co – jak wykazał materiał dowodowy – w niniejszej sprawie nie miało miejsca.

Umowa kredytu, łącząca strony postępowania, została zawarta przy wykorzystaniu stosowanego w Banku wzorca umowy. Zgodnie z art. 384 § 1 k.c. ustalony przez jedną ze stron wzorec umowy, w szczególności ogólne warunki umów, wzór umowy, regulamin, wiąże drugą stronę, jeżeli został jej doręczony przed zawarciem umowy. Zgodnie z art.

385¹ § 3 k.c. niezgodnione indywidualnie są te postanowienia, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta. Taka sytuacja miała miejsce między stronami postępowania. Wszystkie dokumenty kształtujące treść stosunku prawnego między Bankiem a Kredytobiorcami zostały opracowane przez Bank i zostały przedstawione powodowi przy podpisywaniu Umowy z podpisami pracowników Banku. Tym samym powodowie zostali pozbawieni możliwości negocjacji zapisów umownych.

Przepis art. 385¹ § 1 k.c. stanowi o kształtowaniu przez zapisy umowne praw i obowiązków konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Sąd Najwyższy wskazał, że przez użyte w art. 385¹ § 1 k.c. określenie „rażącego naruszenia interesów konsumenta” należy rozumieć nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym, natomiast „działanie wbrew dobrym obyczajom” wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 r., I CK 832/04). Tym samym przedsiębiorca, formułując zapisy wzorca umowy powinien działać wobec konsumenta lojalnie i uczciwie, dążąc do zapewnienia równowagi kontraktowej.

Zamieszczane w umowach lub w stanowiących integralne części umów regulaminach postanowienia pozwalające bankom na przeliczanie rat indeksowanych oraz denominowanych przy posługiwaniu się tabelą kursową mogą zostać uznane za klauzule abuzywne. Dotyczy to sytuacji, kiedy takie tabele kursowe zostały wprowadzone i są ustalane jednostronnie przez bank, przy jednoczesnym uniemożliwieniu konsumentom wpływu na powyższe.

W szczególności dotyczy to takich sytuacji, gdy z zapisów umowy nie wynika w żaden sposób, jaka tabela stanowi podstawę ustalania kursów i w jaki sposób kursy sprzedaży i kupna waluty znajdujące się w takich tabelach walut są ustalane.

Orzecznictwo w przedmiocie tzw. klauzul abuzywnych w kredytach waloryzowanych do (...) aktualnie kształtuje się w sposób jednolity. Kluczowym orzeczeniem kształtującym linię orzeczniczą jest wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia

3 października 2019 r., w sprawie C-260/18, w którym podjęto się wykładni art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13. Powyższe znalazło swoje odzwierciedlenie w najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego, czego wyrazem jest wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2019 r., II CSK 483/18. Powyższa linia orzecznicza została w pełni podzielona przez tutejszy Sąd.

Przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe pozwoliło na ustalenie, że zawarte w łączącej strony umowie kredytowej postanowienia dotyczące waloryzacji kwoty kredytu do (...) miały charakter niedozwolonych postanowień umownych.

Przedmiotowe zapisy nie zostały uzgodnione indywidualnie z Kredytobiorcami, a przy zawieraniu Umowy posłużono się wzorcem umownym. Powodowie nie mieli możliwości negocjowania z Bankiem warunków umowy, ani rzeczywistego wpływu na treść postanowień umownych. Postanowienia te tworzyły też prawa i obowiązki Kredytobiorców w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszały ich interesy. Dokumenty przedstawione powodowi przy podpisywaniu Umowy nie wyjaśniały w sposób jednoznaczny w jaki sposób ustalono kursy walut w tabeli Banku. Powyższe nie wynika z treści Umowy, czy dołączonego do niej Regulaminu. O powyższym powodowie nie zostali poinformowani przez pracowników Banku. Bank zachował się w sposób nielojalny oraz nieuczciwy w stosunku do Kredytobiorców, zapewniając sobie możliwość dowolnego ustalania kursu kupna oraz kursu sprzedaży waluty obcej na potrzeby przeliczenia kwoty zobowiązania powodów oraz następnie przeliczania wysokości poszczególnych rat. Kurs ten odnoszony był bowiem wyłącznie do tabel kursów walut obowiązujących w Banku w określonym dniu, bez doprecyzowania

w oparciu o jakie kryteria Bank ten kurs wylicza. Sytuacja taka doprowadziła do naruszenia równowagi kontraktowej. W oparciu o zastosowane postanowienia umowne, Bank mógł dobrowolnie kształtować wysokość kursów waluty

obcej, w sposób arbitralny decydując tym samym zarówno o wysokości zobowiązania Kredytobiorców. Tym samym zastosowane postanowienia umowne umożliwiały Bankowi na uzyskanie korzyści finansowych, które jednocześnie stanowiły dla strony powodowej dodatkowe obciążenia finansowe. Wobec braku oparcia zasad ustalania wysokości kursów wymiany o obiektywne i przejrzyste kryteria oszacowanie wysokości zobowiązania powodów nie było i nie jest możliwe. Kursy wykorzystywane przez Bank nie były kursami średnimi, lecz kursami kupna i sprzedaży, a więc z zasady zawierały wynagrodzenie (tzw. spread) – marżę Banku za dokonanie transakcji kupna lub sprzedaży, której wysokość jest zależna tylko i wyłącznie od jego woli.

Samo zastosowanie tzw. spreadu przy rozliczaniu wypłaty i spłaty kredytu udzielanego, wypłacanego i spłacanego w walucie polskiej, a jedynie waloryzowanego kursem waluty obcej, nie miało racjonalnego uzasadnienia i było sprzeczne z dobrymi obyczajami, naruszając interesy kredytobiorców. W przypadku takiego kredytu nie dochodzi bowiem do żadnych realnych transakcji walutowych związanych bezpośrednio z udzieleniem kredytu, a jedynie do szeregu obliczeń, których celem jest określenie wartości kredytu udzielonego w PLN oraz wartości poszczególnych rat spłaty według miernika wartości, jakim jest kurs waluty obcej. Stosowanie w tym celu różnych kursów nie ma zatem racjonalnego uzasadnienia. Bank nie ponosi bowiem żadnych kosztów zakupu waluty w celu wypłaty konkretnego kredytu udzielanego w złotych, ani kosztów jej sprzedaży na rzecz kredytobiorcy i nie powinien również oczekiwać ich zwrotu, jaki i dodatkowego wynagrodzenia (zysku) z tytułu takich czynności. Zastosowanie dwóch różnych kursów, z których jeden jest wyższy (kurs sprzedaży, według którego ustalana jest wysokość rat spłaty), prowadzi natomiast do sytuacji, w której kredyt wypłacony w walucie polskiej, a następnie ustalony w walucie obcej według kursu niższego (kursu kupna), przy spłacie staje się już kredytem w kwocie wyższej (bez uwzględnienia wahań kursowych samej waluty). Wysokość raty spłaty jest bowiem ustalona według kursu wyższego (sprzedaży), co oznacza, że suma tych rat (czyli wysokość kredytu pozostałego do spłaty wraz z odsetkami) też jest wyższa niż obliczona z zastosowaniem kursu niższego (kursu kupna), jaki obowiązywał przy wypłacie. Zastosowanie powyższych klauzul spowodowało, że zobowiązanie Kredytobiorców wobec Banku już w dniu wypłaty kredytu stanowiło znacznie wyższą wartość od kwoty udzielonego kredytu. W Umowie przywołano dwa rodzaje kursów: kurs kupna, według którego po wypłacie kwoty kredytu miano ustalić wysokość udzielonego kredytu w walucie obcej, oraz kurs sprzedaży, według którego miało nastąpić ustalenie wysokości kolejnych rat spłaty i ich rozliczenie. Oba kursy miały wynikać z tabeli kursów ustalonej samodzielnie przez Bank, przy czym nie wykazano, aby umowa stron przewidywała konkretne i sprawdzalne kryteria ustalania takiego kursu.

Powodowie, jako kredytobiorcy – konsumenci – nie znali zasad ustalania kursów walut stanowiących podstawę dokonywanych przez Bank przeliczeń. Nie zostały im wyjaśnione w jakikolwiek sposób zasady określenia kursów walut, mających istotne znaczenia dla wykonania przez Kredytobiorców umowy, a więc stanowiących podstawę do obliczenia należnego im od Banku świadczenia przeliczonego na walutę obcą oraz przypadających od nich na rzecz kredytodawcy spłat. Nie podano jakichkolwiek obiektywnych kryteriów służących do jego ustalenia. Co więcej, w okolicznościach sprawy można pokusić się o stwierdzenie,

iż Kredytobiorcy zostali wprowadzeni w błąd przez Bank. Takie wnioski płyną z dokumentu przedstawiającego symulację wpływu zmiany stopy procentowej oraz kursu walut na wysokość raty kredytu. Symulacja ta opierała się bowiem na założeniu, że kurs (...) będzie się wahał między maksymalnym a minimalnym kursem rzędu 9,21 %. Powyższe powodowało błędne przekonanie powodów o nieistnieniu większego ryzyka w zaciągnięciu kredytu zawierającego przedstawione powyżej klauzule waloryzacyjne.

Sytuacja, w której konsumenci pozbawieni są możliwości weryfikacji zasad, jakimi kieruje się bank przy ustaleniu wysokości należnego kredytobiorcom świadczenia oraz określeniu kwot poszczególnych rat spłaty, wyrażonych w walucie obcej w odniesieniu do należnych od konsumentów kwot, w sposób istotny wpływa na ich interesy. Prowadzi to do postawienia konsumentów w nierównej sytuacji i skutkuje naruszeniem zasady ekwiwalentności świadczeń. Powoduje to złamanie zasady równorzędności stron, poprzez nadanie jednej z nich – będącej podmiotem profesjonalnym – większych uprawnień, co do możliwości samodzielnego ustalania kursów waluty. Równocześnie zastosowane przez Bank rozwiązania spowodowały, że w istocie nie ponosił on żadnych umownych ograniczeń w tym

zakresie. Poddanie tak istotnych dla kontrahentów Banku kwestii, wpływających na wysokość należnych od niego świadczeń, jedynie woli przedsiębiorcy prowadzi do rażącego naruszenia interesów konsumenta.

Zastosowane w przedmiotowej umowie klauzule przeliczenia kredytu, wyrażone w § 2 ust. 2, § 7 ust. 1 Umowy oraz § 8 ust. 3, § 3 ust. 2, § 10 ust. 5, § 11 ust. 4 stanowiły wyraz oczywistego naruszenia praw konsumenta i są sprzeczne z dobrymi obyczajami. O takim charakterze klauzul zastosowanych w Umowie wielokrotnie wypowiadało się orzecznictwo.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14 oraz wyroku z dnia 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17, wywiódł, że mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, pozostawiający bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta. Klauzula, która nie zawiera jednoznacznej treści i przez to pozwala na pełną swobodę decyzyjną banku w kwestii bardzo istotnej dla konsumenta, dotyczącej kosztów kredytu, jest klauzulą niedozwoloną. Jeszcze silniej zaakcentowano to w wyroku II CSK 483/18.

Zastosowane przez Bank zapisy waloryzacyjne, które prowadziły do samodzielnego ustalania kursu przez Bank i podawania w tabeli kursowej banku na dany dzień – co w przeszłości było powszechnie stosowane przez banki – zostały uznane za abuzywne przez Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów – m.in. w wyroku (...) z dnia 14 grudnia 2010 r., sygn. akt XVII AmC 426/09. Postanowienia tożsame z tymi zawartymi w Umowie łączącej strony zostały wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych prowadzonego przez Prezesa UOKiK pod nr (...) i (...).

Co do zasady wynikającej z art. 385¹ § 1 k.c. in principio postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go. Zgodnie z jednolitym orzecznictwem (...) (np. wyrok z dnia 3 października 2019 r. w sprawie C-260/18 D.) abuzywne zapisy należy wykreślić z umowy nie naruszając pozostałych jej postanowień.

W przedmiotowej sprawie dokonanie prostego wykreślenia abuzywnych klauzul spowoduje, że umowa stanie się niewykonalna w całości. Nadal bowiem pozostaną w niej zapisy mówiące o jej indeksowaniu do waluty franka szwajcarskiego. Jednakże nie sposób będzie określić sposobu w jaki należy przeliczyć kwotę udzielonego kredytu do (...),

a w dalszej kolejności jaka będzie wysokość poszczególnych rat, a także – jak przeliczyć wysokość poszczególnych rat wyrażonych w (...) na walutę polską. Nie jest w takim przypadku zasadne zastosowanie przez Sąd, niejako „z urzędu” średniego kursu NBP

w miejsce przytoczonych klauzul abuzywnych, albowiem godziłoby to w interes strony powodowej, jako konsumentów. Co więcej zakaz zastępowania niedozwolonych postanowień innymi regulacjami prawa krajowego podkreślany jest w orzecznictwie (...), na gruncie art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13/EWG.

Za nieważnością umowy kredytu indeksowanego z uwagi na abuzywność klauzul o przeliczeniach walutowych opowiedział się wyraźnie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 grudnia 2019 r., sygn. akt V CSK 382/18 wskazując, że po wyeliminowaniu tego rodzaju klauzul utrzymanie umowy o charakterze zamierzonym przez strony nie jest możliwe, co przemawia za jej całkowitą nieważnością.

Eliminacja z treści umowy postanowień dotyczących głównych świadczeń stron związanych z określeniem wysokości rat kapitałowo-odsetkowych oraz wysokości niespłaconej części kredytu prowadziłyby do wniosku, że istotne przedmiotowo postanowienia kredytu nie zostały określone w umowie łączącej strony. Powoduje to niemożność wykonania świadczenia określoną w art. 387 § 1 k.c. Zgodnie zaś z tym przepisem umowa o świadczenie niemożliwe jest nieważna, o czym orzeczono w pkt. I wyroku.

Stwierdzenie nieważności umowy przedmiotowego kredytu powoduje, że każda ze stron umowy ma roszczenie o zwrot spełnionego świadczenia – pozwany Bank o zwrot kwoty przekazanego kredytu, a powodowi kredytobiorcy o zwrot

świadczeń spełnionych na rzecz Banku (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 3 kwietnia 2020 r. w sprawie sygn. akt VI ACa 202/17). Rozliczenie następuje wówczas na podstawie art. 410 § 2 k.c.

Na podstawie umownych klauzul waloryzacyjnych doszło do sytuacji, w której powodowie dokonali na rzecz Banku zapłaty z tytułu spłat rat kapitału oraz odsetek – w części, która nie uległa przedawnieniu – w kwocie 160.455,50 zł. Tym samym, mając na uwadze przytoczone rozważania, Sąd uznał za zasadne zasądzenie powyższej kwoty od strony pozwanej na rzecz powodów, co znalazło swój wyraz w pkt. II wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł w trybie art. 108 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Rozstrzygnięcie w zakresie kosztów procesu wynika z zasady odpowiedzialności za wynik sprawy. Koszty procesu poniesione przez stronę powodową wyniosły 6.417,00 zł

i obejmowały: koszty zastępstwa procesowego w kwocie 5.400,00 zł, których wysokości ustalono na podstawie § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, opłatę skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17,00 zł oraz opłatę od pozwu w wysokości 1.000,00 zł.

Przy rozpoznaniu niniejszej sprawy sąd omyłkowo nie orzekł o całości żądania, w związku z tym, że nie ustosunkował się do zmodyfikowanej kwoty powództwa (pismo z 29 marca 2021r.) Genezą tego błędu sądu było błędne bazowanie na ostatnim stanowisku zawartym w protokole k. 442v „pełnomocnik powodów wnosi jak w pozwie”.

Błąd sądu mógł być konwalidowany w trybie art. 351 kpc, jednakże stosowny wniosek od stron nie wpłynął.